

OLIMPIADA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

edycja XVII
eliminacje szkolne

Organizatorzy Olimpiady:

Fundacja Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych
Szkoła Główna Handlowa w Warszawie
Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach
Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie
Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu
Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Partnerzy Główni:

Narodowy Bank Polski
Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności
Fundacja Giełdy Papierów Wartościowych

Projekt wspiera:

Ministerstwo Edukacji i Nauki

Partnerzy Organizacyjni:

Fundacja Edukacyjna Przedsiębiorczości
Wydawnictwo Difin
Plagiat.pl
Europejska Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczości

Klub Patronów Olimpiady:

Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej
Krajowa Izba Gospodarcza
Giełda Papierów Wartościowych

Patroni Medialni:

Głos Nauczycielski
Perspektywy.pl

Szanowni Zawodnicy XVII edycji Olimpiady Przedsiębiorczości,

cieszymy się, że zdecydowaliście się na start w Olimpiadzie. Mamy nadzieję, że udział w zawodach pozwoli Wam poszerzyć wiedzę z zakresu przedsiębiorczości oraz że przyniesie Wam i Waszym opiekunom merytorycznym dużo satysfakcji.

Życzymy powodzenia!

Organizatorzy Olimpiady

Instrukcja rozwiązywania testu

Eliminacje szkolne Olimpiady Przedsiębiorczości odbywają się 2 grudnia 2021 r., rozpoczęcie o godz. 9.00. Na rozwiązanie testu przeznaczona jest 60 minut. Odliczanie czasu rozpoczyna się od momentu zakończenia czytania instrukcji.

Zawody odbywają się w warunkach kontrolowanej samodzielności. Komisja Szkolna może zdyskwalifikować zawodnika na skutek stwierdzenia niesamodzielności odpowiedzi lub niespełnienia warunków formalnych określonych w Regulaminie Olimpiady Przedsiębiorczości i niniejszej instrukcji. Zabronione jest w szczególności:

- posiadanie i używanie jakichkolwiek pomocy (kalkulatora, urządzeń z wbudowaną pamięcią, urządzeń z dostępem do internetu, tablic matematycznych, włączonego telefonu, słowników, podręczników i innych);
- odpisywanie czy porozumiewanie się pomiędzy zawodnikami;
- zmienianie miejsca podczas pisania testu lub zamienianie testu czy arkusza odpowiedzi z innymi osobami;
- rozwiązywanie testu ołówkiem.

Test składa się z 50 pytań, w tym 25 łatwiejszych i 25 trudniejszych. Należy wybrać jedną najlepszą odpowiedź lub pole „nie udzielam odpowiedzi” i zaznaczyć niebieskim lub czarnym długopisem lub piórem na dołączonym do testu arkuszu odpowiedzi. **Odpowiedzi nieprzeniesione do arkusza odpowiedzi nie będą oceniane.** Maksymalnie można uzyskać 75 punktów.

Za udzielenie prawidłowej odpowiedzi na pytanie łatwiejsze zawodnik otrzymuje **+1 punkt**, za wskazanie nieprawidłowej odpowiedzi zawodnik otrzymuje **-0,5 punktu**. Za zaznaczenie pola „nie udzielam odpowiedzi” zawodnik uzyskuje **0 punktów**.

Za udzielenie prawidłowej odpowiedzi na pytanie trudniejsze zawodnik otrzymuje **+2 punkty**, za wskazanie nieprawidłowej odpowiedzi zawodnik otrzymuje **-1 punkt**. Za zaznaczenie pola „nie udzielam odpowiedzi” zawodnik uzyskuje **0 punktów**.

Instrukcja wypełniania arkusza odpowiedzi została umieszczona na arkuszu odpowiedzi. Proszę o uważne jej przeczytanie i wypełnianie arkusza zgodnie z opisanymi w niej zasadami.

Powodzenia!

TEST

1. (1 pkt) Cena, po jakiej akcja sprzedawana jest na rynku pierwotnym to:
- cena emisyjna**,
 - cena księgową,
 - cena nominalna,
 - cena rynkowa.

Cena sprzedaży akcji na rynku pierwotnym (czyli przy subskrypcji, emisji akcji) to cena emisyjna.

Cena księgową (wartość księgową) to wartość majątku spółki przypadająca na jedną akcję.

Cena nominalna to cena ustalona w statucie spółki.

Cena rynkowa to cena, na jaką akcję wyceniają kupujący i sprzedający.

2. (1 pkt) Obligacja, której oprocentowanie za dany okres zależy od wartości innego wskaźnika (np. inflacji) to obligacja:
- indeksowana**,
 - o stałym oprocentowaniu,
 - przychodowa,
 - zerokuponowa.

W obligacjach indeksowanych oprocentowanie zależy od wartości innego wskaźnika (inaczej indeksu – stąd nazwa rodzaju obligacji). Najczęściej podstawą naliczania oprocentowania jest inflacja (z okresu poprzedzającego okres odsetkowy lub z okresu odsetkowego).

3. (1 pkt) Działający w sposób stały, zorganizowany i podlegający nadzorowi system obrotu instrumentami finansowymi dopuszczonymi do obrotu, zapewniający inwestorom równy dostęp do informacji oraz takie same warunki kupna i sprzedaży instrumentów to rynek:
- nieregulowany,
 - pierwotny,
 - regulowany**,
 - wtórny.

Cechy przedstawione w treści pytania dotyczą rynku regulowanego. W Polsce instytucją nadzorującą jest Komisja Nadzoru Finansowego (KNF). Na rynku regulowanym organizatorami obrotu mogą zostać licencjonowane spółki akcyjne. W ramach rynku regulowanego można wyróżnić rynek giełdowy i rynek pozagiełdowy.

4. (1 pkt) Dla przedsiębiorstw działających w turbulentnym otoczeniu coraz większą rolę w procesie budowania przewag konkurencyjnych odgrywają:
- surowce,
 - zasoby materialne,
 - zasoby niewidzialne przedsiębiorstwa**,
 - zasoby widzialne przedsiębiorstwa.

Największy wzrost wartości i najlepsze dostosowanie do zmieniającego się otoczenia osiągają firmy, które budują swoje przewagi w oparciu o zasoby niewidzialne (wiedza i kapitał intelektualny). Koncentracja na wcześniejszych ogniwach ścieżki ekonomicznej (przy obróbce surowców) nie gwarantuje uzyskiwania najwyższego wzrostu wartości i ze względu na dużą dostępność surowców nie pozwala na stworzenie trwałej i unikalnej przewagi konkurencyjnej. Takiej trwałej przewagi nie pozwalają również osiągnąć zasoby widzialne przedsiębiorstwa (mogą być łatwo kopiowane przez konkurentów, co utrudnia istotne wyróżnienie się w sektorze). Dużego wzrostu wartości nie gwarantuje również strategia niskich kosztów (kosztów nie można obniżyć w nieskończoność, a przy wzroście dochodów konsumentów czynniki cenowe odgrywają coraz mniejszą rolę przy podejmowaniu decyzji o zakupie produktu).

5. (1 pkt) Przykładem ulegania iluzji pieniądza jest:
- inwestowanie oszczędności w kryptowaluty,
 - satysfakcja pracownika z 5% podwyżki przy 10% inflacji**,
 - większe wydatki osób płacących kartami niż gotówką,

- d) zakup towarów z nadzieją na ich późniejszą sprzedaż z zyskiem.

Iluzja pieniądza to uwzględnianie zmian nominalnych, a nie realnej siły nabywczej. Osoba, która otrzymuje podwyżkę mniejszą od inflacji traci w ujęciu realnym (może kupić mniej towarów i usług), ale jest zadowolona, bo nominalnie ma w portfelu więcej pieniędzy.

6. (1 pkt) Menedżer, który podejmuje działania wtedy, gdy prawdopodobieństwo uzyskania zysku jest niewielkie, to menedżer:
- a) neutralny wobec ryzyka,
 - b) pragmatyczny,
 - c) **skłonny do ryzyka**,
 - d) z awersją do ryzyka.

Menedżer neutralny wobec ryzyka podejmując działanie nie uwzględnia ryzyka (wie, że ono istnieje, ale nie bierze go pod uwagę).

Menedżer pragmatyczny realistycznie ocenia rzeczywistość i podejmuje tylko takie działania, które gwarantują sukces.

Menedżer skłonny do ryzyka podejmuje działanie nawet wtedy, gdy szanse na sukces są niewielkie.

Menedżer z awersją do ryzyka unika podejmowania działań, w których istnieje prawdopodobieństwo niepowodzenia.

7. (1 pkt) Która z poniższych sytuacji nie wpłynie na odniesienie sukcesu zespołu projektowego:
- a) każdy z członków ma konkretne zadania do wykonania i dokładnie wie, za co odpowiada,
 - b) menedżer zespołu cieszy się szacunkiem członków zespołu,
 - c) **projekt ma cele określone w sposób bardzo ogólny**,
 - d) w zespole jest otwarta komunikacja.

Czynnikami sukcesu zespołów projektowych są między innymi jasno przyporządkowane zadania, role i odpowiedzialność (odp. a), autorytet i szacunek menedżera zespołu (odp. b), jasno określone cele (odp. c jest zaprzeczeniem tej zasady) oraz bardzo dobra komunikacja między członkami zespołu (odp. d).

8. (1 pkt) Styl konkurencji w przełamywaniu oporu przed zmianą należy stosować, gdy:
- a) **konieczne jest szybkie wprowadzenie zmian**,
 - b) nie możemy odwołać się do rozstrzygnięcia przełożonego,
 - c) zależy nam na długoterminowej współpracy,
 - d) zależy nam na poprawie relacji.

Styl konkurencji polega na wykorzystaniu wszystkich możliwych środków, żeby pokonać opór przed zmianą i doprowadzić do realizacji własnej wizji, bez modyfikowania jej zgodnie z oczekiwaniami przeciwników. Zastosowanie stylu konkurencji może wywołać jeszcze większy opór, którego jedną z konsekwencji może być nawet podział zespołu/organizacji i w konsekwencji wymiana części pracowników. Dlatego też zalecane jest, aby stosować ten sposób zarządzania zmianą przede wszystkim w sytuacji, gdy nie możemy sobie pozwolić na dalsze trwanie w niezmiennym stanie. Ważne jest również posiadanie wsparcia na wyższych szczeblach zarządzania.

9. (1 pkt) Bariera decyzyjna, która polega na tym, że osoby podejmujące decyzje mają sprzeczne oczekiwania (np. konieczność zwolnienia części pracowników i jednocześnie obawa przed wywołaniem protestów) to bariera:
- a) kompetencyjna,
 - b) organizacyjna,
 - c) **społeczna**,
 - d) zasobowa.

Bariera kompetencyjna związana jest z ograniczeniami decydenta (jego niskimi kompetencjami).

Bariera organizacyjna to bariera związana z niesprawnościami organizacyjnymi (jak np. nieprzejrzysta droga służbowa).

Bariera społeczna to bariera związana z uwzględnianiem różnych ról i oczekiwań społecznych (np. menedżer dbający o obniżanie kosztów i jednocześnie o zabezpieczenie dobrych wynagrodzeń swoim pracownikom).

Bariera zasobowa związana jest z niewystarczającymi zasobami (np. środki finansowe na przeprowadzenie niezbędnych analiz).

10. (1 pkt) Która cecha nie charakteryzuje decyzji grupowych:
- a) duży stopień akceptacji wybranego wariantu,

- b) **mała liczba wariantów rozwiązań,**
- c) wysokie nakłady,
- d) występowanie efektu myślenia grupowego.

Włączenie w proces podjęcia decyzji większej liczby osób (w tym wykonawców decyzji) zwiększa akceptację dla wypracowanego rozwiązania (odp. a). Przy decyzjach grupowych jest znacznie więcej wariantów niż przy decyzjach jednoosobowych (przeciwieństwo odp. b). Zaangażowanie większej liczby decydentów oznacza wyższe koszty (odp. c). Efekt myślenia grupowego to negatywny efekt decyzji podejmowanych wieloosobowo (odp. d).

11. (1 pkt) Która cecha charakteryzuje styl rywalizacyjny w negocjacjach:

- a) **celem jest osiągnięcie tylko korzyści własnej,**
- b) najważniejsze jest osiągnięcie kompromisu,
- c) partnerzy negocjacyjni są do siebie przyjaźnie nastawieni i w takich relacjach chcą pozostać,
- d) koncentracja na rozwiązaniu problemu i wyeliminowaniu wpływu emocji.

W negocjacjach nastawionych na rywalizację nadrzędnym celem jest pokonanie partnera negocjacyjnego i zrealizowanie w jak największym stopniu własnych dążeń. Odpowiedzi b i c nawiązują do negocjacji nastawionych na współpracę, a odp. d do negocjacji rzeczowych.

12. (1 pkt) Wkładem a'vista jest:

- a) lokata o zmiennym oprocentowaniu,
- b) lokata progresywna,
- c) obligacje indeksowane inflacją,
- d) **ROR.**

A'vista oznacza na każde żądanie. Z wymienionych w pytaniu form lokowania pieniędzy jedynie ROR (rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy) nie ma określonego terminu zapadalności, czyli określonego czasu, na który lokujemy środki. Możemy je wypłacić w dowolnym momencie, nie ponosząc żadnych konsekwencji. W pozostałych formach również możemy wycofać środki przed deklarowanym terminem – ale to zawsze będzie wiązało się ze stratą części (lub całości) odsetek.

13. (1 pkt) Wskaż zdanie prawdziwe:

- a) płaça netto to część wynagrodzenia, które jest do dyspozycji gospodarstwa domowego po opłaceniu wszystkich stałych zobowiązań finansowych (czynsz, rachunki za media, abonamenty itp.),
- b) płaça netto to płaça, która została pomniejszona o inflację,
- c) **płaça netto to płaça, która została pomniejszona o składki ZUS, zaliczkę na podatek dochodowy oraz składki na ubezpieczenia zdrowotne,**
- d) płaça netto to płaça, której wysokość jest określona w umowie o pracę.

Płaça netto to płaça pomniejszona o składki ubezpieczeniowe i zaliczki podatkowe (odp. c). Płaça opisana w odp. a nie ma swojej nazwy. W odp. b jest opisana płaça realna. W umowach o pracę (odp. d) zawsze podaje się płać brutto.

14. (1 pkt) Kredyt, który pozwala połączyć wiele rozproszonych kredytów i zmniejszyć miesięczne kwoty zobowiązań poprzez wydłużenie okresu spłaty to:

- a) kredyt hipoteczny,
- b) **kredyt konsolidacyjny,**
- c) kredyt lombardowy,
- d) kredyt obrotowy.

Kredyt konsolidacyjny pozwala na scalenie kilku mniejszych zobowiązań w jeden kredyt. Najczęściej jest on realizowany w formie kredytu hipotecznego, który charakteryzuje się zabezpieczeniem w postaci założenia hipoteki na nieruchomości kredytobiorcy. W związku z tym kredyt konsolidacyjny pozwala zazwyczaj na obniżenie ogólnych kosztów kredytowania w porównaniu z wcześniejszymi, rozdrobnionymi obciążeniami.

15. (1 pkt) Fundusze inwestycyjne, które lokują 40–60% środków w akcje to fundusze:

- a) akcyjne,
- b) rynku pieniężnego,

- c) stabilnego wzrostu,
- d) **zrównoważone**.

Fundusze zrównoważone to fundusze, które składają się z akcji i z obligacji (udział akcji od 40 do 60%). Taka konstrukcja pozwala na to, aby część akcyjna pracowała na zyski w czasie hossy, a część obligacyjna nie pozwalała stracić zbyt wiele w okresie bessy. Fundusze akcyjne (jak sama nazwa wskazuje) inwestują w akcje, fundusze rynku pieniężnego w instrumenty pieniężne (krótkoterminowe), a fundusz stabilnego wzrostu głównie w obligacje i bony z małą częścią środków lokowanych w akcje.

16. (1 pkt) Wskaż zdanie prawdziwe dotyczące procesu podejmowania decyzji:
- a) efekt myślenia grupowego wpływa pozytywnie na racjonalność podejmowanych decyzji,
 - b) **pierwszą fazą w procesie podejmowania decyzji jest faza rozpoznania**,
 - c) w pierwszej fazie podejmowania decyzji należy wygenerować różne warianty decyzyjne,
 - d) zaletą decyzji grupowych jest szybkość podejmowania decyzji.

Efekt myślenia grupowego (syndrom myślenia grupowego) to zjawisko psychologiczne polegające na tym, że członkowie grupy są skłonni przemiłczeć ważne dla nich fakty i przyjąć nawet irracjonalne według nich decyzje, jeśli mają one poparcie większości (odp. a). W klasycznym procesie decyzyjnym mamy następujące po sobie etapy: rozpoznania problemu, generowania wariantów i wyboru (odp. b i c). Decyzje grupowe wymagają więcej uzgodnień niż jednoosobowe (stąd są bardziej czasochłonne – odp. d).

17. (1 pkt) Zjawiskiem niepodlegającym ocenie w analizie makrootoczenia jest:
- a) **nasilenie wojny cenowej między najgroźniejszymi konkurentami**,
 - b) wysokość stóp procentowych,
 - c) zmiana polityki fiskalnej państwa,
 - d) zmiany demograficzne.

Wojna cenowa między konkurentami to zjawisko z otoczenia sektorowego (a nie makrootoczenia).

18. (1 pkt) Które z zachowań nie pozwoli wzmocnić przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstwa stosującego strategię przywództwa kosztowego:
- a) **inwestowanie w nowoczesne ekologiczne technologie**,
 - b) ograniczanie asortymentu,
 - c) wykorzystanie korzyści skali,
 - d) wystandaryzowanie jakości produktów.

Przywództwo kosztowe jest strategią ukierunkowaną na utrzymanie niskich kosztów wytwarzania produktów i usług dzięki efektowi skali i doświadczenia oraz standaryzacji asortymentu. Przewaga kosztowa pozwala na konkurowanie ceną i realizację wyższych marż w stosunku do przedsiębiorstw konkurencyjnych. Inwestowanie w nowoczesne technologie ekologiczne jest przykładem realizacji strategii przywództwa jakościowego (dyferencjacji).

19. (1 pkt) Instrumentem protekcyjizmu w handlu zagranicznym nie są:
- a) certyfikaty dopuszczenia produktu na rynek,
 - b) cła,
 - c) opłaty wyrównawcze.
 - d) **podatki VAT**.

Instrumenty protekcyjnistyczne to instrumenty, które chronią rynek krajowy przed zagraniczną konkurencją. Przykłady narzędzi są wymienione w odp. a, b i c. Podatki VAT (odp. d) nie są kierowane tylko do przedsiębiorstw z zagranicy – dotyczą towarów i usług niezależnie od kraju ich wytworzenia.

20. (1 pkt) Minimalne bezrobocie, trudne do zredukowania, występujące w związku z nieustannym ruchem ludności przemieszczającej się z jednego regionu do innego, z jednej pracy do drugiej, to bezrobocie:
- a) **frykcyjne**,
 - b) sezonowe,
 - c) strukturalne,
 - d) ukryte.

Bezrobocie związane z migracjami ludności, z poszukiwaniem nowej pracy to bezrobocie frykcyjne (odp. a). Bezrobocie sezonowe związane jest z sezonowością gospodarki – latem trochę mniejsze, bo lepiej działa rolnictwo i budownictwo, zimą jest trochę większe. Bezrobocie strukturalne to niedopasowanie struktury popytu i podaży. Bezrobocie ukryte to przerosty zatrudnienia.

21. (1 pkt) Forma finansowania działalności gospodarczej realizowanej przez specjalistyczne fundusze inwestycyjne charakteryzująca się wysokim ryzykiem inwestycyjnym, często związanym z inwestowaniem w nowe technologie lub przedsiębiorstwa we wczesnej fazie rozwoju w zamian za objęcie przez fundusz części jego akcji lub udziałów to:

- a) finansowanie przez anioła biznesu,
- b) finansowanie przez fundusz pożyczkowy,
- c) finansowanie przez kredyt,
- d) **finansowanie przez venture capital.**

Venture capital jest specyficzną formą finansowania przedsiębiorstw zaliczaną do form kapitałowych istniejących w ramach rynku private equity. Private equity stanowi kategorię środków finansowych, które lokowane są przez specjalistyczne spółki w aktywa przedsiębiorstw nienotowanych na rynku giełdowym. Stanowi to podstawowy wyróżnik w stosunku do reszty kapitałów gromadzonych przez fundusze inwestycyjne, które najczęściej kupują instrumenty rynku pieniężnego (np. bony skarbowe) i akcje przedsiębiorstw giełdowych (fundusze inwestycyjne). Fundusze private equity skupiają się tym samym na aktywach mniej płynnych (trudniej sprzedać udziały spółki będącej poza obrotem giełdowym) i jednocześnie wymagających zaangażowania w procesy zarządzania danym przedsiębiorstwem (częstą praktyką funduszy tego typu jest inicjowanie poważnych zmian w działalności podmiotów, w których zainwestował fundusz).

Venture capital (VC) jest typowym rodzajem kapitału finansującym pierwszą fazę cyklu życia przedsiębiorstwa (zarówno na etapie tworzenia, jak i początkowego rozwoju firmy).

Fundusze venture capital to fundusze wysokiego ryzyka, inwestujące w perspektywie kilkuletniej w branże, które charakteryzują się najwyższym wzrostem wartości (ale jednocześnie najwyższym ryzykiem niepowodzenia – w takich branżach kluczowe znaczenie mają prowadzone prace badawczo-rozwojowe, a nigdy nie można ze 100% pewnością przewidzieć ich rezultatów).

22. (1 pkt) Bony skarbowe są przedmiotem obrotu na rynku:

- a) kapitałowym,
- b) **pieniężnym,**
- c) terminowym,
- d) walutowym.

Bony skarbowe to krótkoterminowe (do jednego roku) papiery wartościowe emitowane przez Skarb Państwa w celu pokrycia bieżących potrzeb płatniczych. Są to podstawowe instrumenty finansowe rynku pieniężnego.

23. (1 pkt) Funkcja pieniądza związana z przechowywaniem i gromadzeniem bogactwa to funkcja:

- a) miernika wartości,
- b) środka płatniczego,
- c) **środka tezauryzacji,**
- d) środka wymiany.

Tezauryzacja oznacza gromadzenie i przechowywanie pieniędzy (i kosztowności) poza instytucjami depozytowo-oszczędnościowymi.

24. (1 pkt) Złota reguła bilansowa oznacza, że:

- a) majątek trwały jest finansowany z kapitałów obcych,
- b) majątek trwały jest finansowany z kapitałów stałych,
- c) **majątek trwały jest finansowany z kapitałów własnych firmy,**
- d) majątek trwały jest w całości finansowany ze zobowiązań bieżących.

Zasada polegająca na tym, że całość posiadanych przez przedsiębiorstwo aktywów stałych jest finansowana przy pomocy kapitałów własnych. Zgodnie z tą zasadą trwałe składniki aktywów powinny być finansowane kapitałem własnym, gdyż ta część majątku jest długoterminowo związana z przedsiębiorstwem, więc charakteryzuje się niskim tempem zamiany na gotówkę, dlatego powinna być sfinansowana bardziej stabilnymi kapitałami, oddanymi do dyspozycji przedsiębiorstwa na długi okres.

25. (1 pkt) Zwięźła, konkretna i krótka prezentacja pomysłu, mająca na celu pozyskanie zainteresowania odbiorcy (nawet przypadkowo spotkanego) to:

- analiza SWOT,
- burza mózgów,
- elevator pitch**,
- storytelling.

Elevator pitch to technika zwięzłej, konkretnej i krótkiej prezentacji pomysłu, mająca na celu pozyskanie zainteresowania odbiorcy (nawet przypadkowo spotkanego). Całkowity czas prezentacji nie powinien przekroczyć kilku minut – a często nawet tylko jednej minuty. Technika jest zalecana przede wszystkim początkującym przedsiębiorcom mającym pomysł na biznes, ale niemającym zapewnionego finansowania i przygotowującym się na spotkanie z potencjalnym inwestorem.

26. (2 pkt) Dla inwestora giełdowego najbardziej pożądaną wartością wskaźnika EPS jest:

- wartość = 1,
- wartość jak najmniejsza,
- wartość jak największa**,
- wartość mniejsza od ceny rynkowej.

EPS (Earnings Per Share) to wskaźnik zysku przypadającego na 1 akcję (zysk netto / liczbę akcji). Inwestorowi zależy, żeby wartość wskaźnika była jak największa.

27. (2 pkt) Ile wynosi wartość dywidendy w spółce Alfa, jeżeli na rynku znajduje się 10 mln akcji, za ostatni rok spółka osiągnęła zysk netto 100 mln zł. Na dywidendę spółka przeznacza 30% zysku.

- 10 zł,
- 3 zł**,
- 30 mln zł,
- 300 zł.

$30\% \times 100 \text{ mln zł} = 30 \text{ mln zł}$ (część zysku netto przeznaczona na dywidendę)

$30 \text{ mln zł} / 10 \text{ mln} = 3$ (wartość dywidendy przypadającej na jedną akcję)

28. (2 pkt) Liczba spółek notowanych na GPW na rynku podstawowym i równoległym w Warszawie wynosi (wg stanu na koniec III kwartału 2021 roku):

- 100,
- 426**,
- 780,
- 2563.

Na koniec III kwartału na warszawskiej GPW było notowanych 426 spółek (na rynku podstawowym i równoległym).

Q3.2021

Biuletyn statystyczny GPW WSE Statistic Bulletin									
III kw. 2021									
ISSN 1731 - 920X									
3Q 2021									
Kapitalizacja spółek/Market capitalization									
	Spółki krajowe Domestic equities	Spółki zagraniczne Foreign equities	Razem Total	Spółki krajowe (mln PLN) Domestic equities (PLN mil.)	Spółki zagraniczne (mln PLN) Foreign equities (PLN mil.)	Razem (mln PLN) Total (PLN mil.)	Spółki krajowe (mln EUR) Domestic equities (EUR mil.)	Spółki zagraniczne (mln EUR) Foreign equities (EUR mil.)	Razem (mln EUR) Total (EUR mil.)
RAZEM w tym/TOTAL of which:	379	47	426	682 854,77	621 187,32	1 304 042,09	147 392,51	134 081,75	281 474,26
debiuty/new listings	3	0	3	3 245,40	0,00	3 245,40	700,51	0,00	700,51
wycofania/delisting	3	0	3	544,81	0,00	544,81	117,60	0,00	117,60
rynek podstawowy/main market	288	40	328	657 494,01	619 209,17	1 276 703,18	141 918,45	133 654,77	275 573,22
rynek równoległy/parallel market	91	7	98	25 360,76	1 978,15	27 338,91	5 474,06	426,98	5 901,04
Wskaźnik CWK/PBV ratio	1,24	0,77	0,96	---	---	---	---	---	---
Wskaźnik CZ/PE ratio	17,6	13,5	15,4	---	---	---	---	---	---
Stopy dywidendy (%)/Dividend yield (%)	2,1	1,7	1,9	---	---	---	---	---	---

29. (2 pkt) Obligacje śmieciowe to obligacje:

- emitowane przez podmioty o ratingach A i A+ (AAA),
- emitowane przez samorzędy na inwestycje związane z gospodarką odpadami,

- c) o niższym oprocentowaniu od obligacji skarbowych i emitowane przez firmy o bardzo dobrej kondycji finansowej i niemające trudności z pozyskaniem finansowania na swoje projekty rozwojowe,
- d) **o wyższym oprocentowaniu od obligacji skarbowych i emitowane przez firmy o słabej kondycji finansowej.**

Obligacje śmieciowe to potoczna nazwa obligacji emitowanych przez podmioty o słabej kondycji finansowej, o ratingu poniżej poziomu inwestycyjnego. Inwestorzy, którzy kupują obligacje śmieciowe liczą się z upadłością emitenta – stąd ich oczekiwanie wyższych odsetek jako premii za ryzyko.

30. (2 pkt) Tendencja do przeceniania czynników osobowościowych i niedoceniaenia czynników sytuacyjnych w wyjaśnianiu zachowań innych ludzi to:

- a) efekt halo,
- b) efekt zakotwiczenia,
- c) **podstawowy błąd atrybucji,**
- d) złudzenie kontroli.

Pojęcie atrybucji odnosi się do procesu wyjaśniania przez ludzi przyczyn swojego bądź cudzego zachowania. Ludzie szukają przyczyn zachowania w czynnikach zewnętrznych (sytuacyjnych, środowiskowych) lub wewnętrznych (osobowościowych, wynikających z cech charakteru, postaw, zamierzeń, intencji, stanów wewnętrznych). Ze względu na ograniczone możliwości analizy przyczyn zachowania, ludzie wykorzystują różne uproszczenia, które mogą powodować powstawanie błędów atrybucji. Charakterystycznym błędem jest skłonność do tendencyjnego oceniania przyczyn własnego zachowania. Ludzie uznają swoje sukcesy za wynik własnych zdolności i pracy, a porażki oceniają jako rezultat czynników od nich niezależnych. Dlatego inwestor odnoszący sukces wytłumaczy go poziomem swoich umiejętności i znajomością giełdy, natomiast porażkę wyjaśni, odwołując się do czynników zewnętrznych. Dzięki temu ochroni swoją pozytywną samoocenę.

31. (2 pkt) Niezgodne z teorią noblistów Kahnemana i Tversky'ego dotyczącą percepcji strat i zysków, jest stwierdzenie:

- a) **ludzie bardziej cieszą się z wygrania 50 zł niż martwią z powodu przegrania 50 zł,**
- b) ludzie bardziej martwią się z powodu przegrania 1000 zł niż cieszą z powodu wygrania 1000 zł,
- c) subiektywna różnica między stratą 0 zł a 50 zł jest większa niż między stratą 50 zł a 100 zł,
- d) subiektywna różnica między zwiększeniem zysku od 0 zł do 100 zł jest większa niż różnica między zwiększeniem zysku od 100 zł do 200 zł.

Funkcja wartości zysków i strat opracowana przez Kahnemana i Tversky'ego jest w przypadku strat mniej stroma niż w przypadku zysków. Oznacza to, że strata jest przez ludzi odczuwana mocniej niż tej samej wielkości zysk, a więc odpowiedź b jest zgodna z teorią noblistów. Ponadto funkcja wartości dla strat jest wypukła, a funkcja wartości dla zysków jest wklęsła, z czego wynika prawidłowość odpowiedzi c i d. Jedyną niezgodną odpowiedzią z teorią noblistów jest odpowiedź a.

32. (2 pkt) Ile wynosi cena równowagi na rynku zboża, jeżeli funkcja popytu na zboże określona jest wzorem $Q_d = 1250 - 2P$, a funkcja podaży $Q_s = 650 + 3P$, gdzie P to cena zboża?

- a) **120,**
- b) 400,
- c) 600,
- d) 1250.

Cena równowagi to cena wyznaczona przez popyt i podaż.

$$Q_d = Q_s$$

$$1250 - 2P = 650 + 3P$$

$$600 = 5P$$

$$P = 120$$

33. (2 pkt) Ile wynosi ilość równowagi na rynku zboża, jeżeli funkcja popytu na zboże określona jest wzorem $Q_d = 1250 - 2P$, a funkcja podaży $Q_s = 650 + 3P$, gdzie P to cena zboża?

- a) 500,
- b) **1010,**

- c) 400,
- d) 1250.

Ilość równowagi to ilość, przy której popyt równa się podaży. Wykorzystując cenę równowagi obliczoną w poprzednim zadaniu (120) podstawiamy ją do funkcji podaży.

$$Q_s \text{ (dla } P = 120) = 650 + 3 \times 120 = 650 + 360 = 1010$$

34. (2 pkt) Ile wyniesie nadwyżka na rynku zboża, jeżeli funkcja popytu na zboże określona jest wzorem $Q_d = 1250 - 2P$, a funkcja podaży $Q_s = 650 + 3P$, gdzie P to cena zboża i rząd wprowadzi cenę minimalną w wysokości 200 j.p. (jednostek pieniężnych)?
- a) 200,
 - b) **400**,
 - c) 850,
 - d) 1250.

$$Q_d \text{ (dla } P = 200) = 1250 - 2 \times 200 = 1250 - 400 = 850 \text{ (wielkość podaży dla ceny = 200)}$$

$$Q_s \text{ (dla } P = 200) = 650 + 3 \times 200 = 1250 \text{ (wielkość podaży dla ceny = 200)}$$

Podaż przewyższa popyt o 400 (1250 – 850)

35. (2 pkt) Przedsiębiorstwo ma do wyboru zakup czterech maszyn. Koszt zakupu pierwszej wynosi 100 000 zł, drugiej 90 000 zł, trzeciej 80 000 zł, a czwartej 60 000 zł. Koszt przeciętny wyprodukowania jednej sztuki produktu na pierwszej maszynie wynosi 120 zł, na drugiej 130 zł, na trzeciej 135 zł, a na czwartej 140 zł. Cena rynkowa wyrobu wynosi 500 zł. Jeśli przedsiębiorstwo chce wyprodukować 10 000 sztuk wyrobu po jak najniższych kosztach, to którą maszynę powinno kupić?
- a) **pierwszą**,
 - b) drugą,
 - c) trzecią,
 - d) czwartą.

Koszty całkowite ponoszone przed przedsiębiorstwo w każdym z wariantów to łączny koszt zakupu maszyny oraz koszt przeciętny x liczba wyprodukowanych sztuk produktu.

	A	B	C	D
Koszt zakupu maszyny	100 000	90 000	80 000	60 000
Koszt przeciętny	120	130	135	140
Koszty całkowite	1 300 000	1 390 000	1 430 000	1 460 000

Najniższe koszty produkcji 10 000 sztuk wyrobu przedsiębiorstwo osiągnie wybierając wariant a.

36. (2 pkt) Zmiana kursu dolara z 1 USD = 4,14 PLN na 1 USD = 4,41 PLN jest korzystna dla:
- a) budżetu państwa,
 - b) **eksporterów**,
 - c) importerów,
 - d) turystów z Polski wyjeżdżających za granicę.

Przy deprecjacji złotego (czyli osłabieniu – jak np. w treści pytania) zyskują eksporterzy (sprzedając produkt za granicą za taką samą cenę w dolarach po wymianie na złote mają więcej pieniędzy). Importerzy i turyści wyjeżdżający z Polski płacą więcej (w przeliczeniu na złote) za produkty za granicą. Budżet państwa przy osłabieniu waluty krajowej traci – bo musi więcej złotych przeznaczyć na obsługę zadłużenia zagranicznego.

37. (2 pkt) Jeśli przeciętne ceny dóbr i usług w danej gospodarce spadną, to popyt na pieniądź:
- a) pozostanie bez zmian,
 - b) **zmniejszy się**,
 - c) zwiększy się,
 - d) zwiększy się, ale tylko gdy gospodarka jest w fazie recesji.

Spadek cen powoduje spadek popytu na pieniądź – potrzebujemy mniej pieniędzy do tych samych transakcji co przed spadkiem cen.

38. (2 pkt) W jaki sposób spadek ceny dobra wpłynie na dobro substytucyjne?

- a) podaż dobra substytucyjnego wzrośnie,
- b) popyt na dobro substytucyjne nie zmieni się,
- c) popyt na dobro substytucyjne wzrośnie,
- d) **popyt na dobro substytucyjne zmniejszy się.**

Dobra substytucyjne to dobra, które zaspokajają tę samą potrzebę (np. masło i margaryna). Jeżeli cena dobra spadnie (tanieje masło), to popyt na dobro substytucyjne zmniejszy się (ludzie będą kupować mniej margaryny).

39. (2 pkt) Metoda obliczania PKB, która uwzględnia płace i zyski pracowników i przedsiębiorstw uczestniczących w wytwarzaniu PKB to:

- a) metoda deflatora PKB,
- b) metoda realnego PKB,
- c) **metoda sumowania dochodów,**
- d) metoda sumowania wydatków.

Aby obliczyć wielkość produktu krajowego brutto, można zastosować jedną z trzech metod:

- sumowanie produktów,
- sumowanie dochodów,
- sumowanie wydatków.

Metoda sumowania produktów polega na sumowaniu wartości produkcji dóbr i usług wytworzonych w danym roku w gospodarce. Aby uniknąć kilkakrotnego wliczania produktów wykorzystywanych jako czynniki produkcji w dalszych procesach produkcyjnych, stosuje się zasadę uwzględniania wyłącznie dóbr finalnych.

Metoda sumowania dochodów właścicieli czynników wytwórczych uwzględnia dochody (płace i zyski) podmiotów gospodarczych uczestniczących w wytwarzaniu produktu krajowego brutto. Można bowiem przyjąć, że każdy element wartości wyprodukowanych w danym roku w gospodarce dóbr znajduje odzwierciedlenie w wynagrodzeniu właściciela czynnika wytwórczego.

Metoda sumowania wydatków polega na wliczaniu do PKB wszystkich wydatków na dobra finalne ponoszone w danym roku przez wszystkie podmioty gospodarcze.

40. (2 pkt) Miernikiem pozwalającym porównać jakość życia w poszczególnych krajach jest:

- a) **Human Development Index (HDI),**
- b) PKB per capita,
- c) PNB per capita,
- d) wysokość wszystkich wydatków budżetowych.

HDI jest wskaźnikiem, który uwzględnia jakościowe parametry poziomu życia mieszkańców poszczególnych państw. Jego składowymi są oczekiwana długość życia, średnia liczba lat edukacji otrzymanej przez mieszkańców w wieku 25 lat i starszych, oczekiwana liczba lat edukacji dla dzieci rozpoczynających proces kształcenia, dochód narodowy *per capita* w USD, liczony według parytetu siły nabywczej danej waluty.

41. (2 pkt) Wskaż najbardziej ryzykowaną formę inwestowania z poniższych:

- a) akcje blue chipów giełdowych,
- b) akcje spółek surowcowych,
- c) **kontrakty FOREX,**
- d) obligacje skarbu państwa.

Forex to rynek walutowy, na którym zawiera się kontrakty terminowe (nazwa od Foreign Exchange – FX). Wartość dziennych obrotów wynosi (w zależności od okresu) od 2 do 4,5 bln dolarów. Wartość obrotu ze względu na bardzo duże dźwignie nie równa się wartości zaangażowanych środków – te są ok. 500 razy mniejsze. Dźwignie występujące na rynku Forex generują dodatkowe ryzyko dla inwestorów (nawet mała zmiana notowań pary walutowej przekłada się na dużą zmienność wartości portfela inwestora) – ryzyko, które nie występuje przy innych wymienionych w pytaniu instrumentach.

42. (2 pkt) Akcjonariusz, który przed zakupem akcji przeprowadza analizę makrooczenia, analizę sektorową, analizę potencjału konkurencyjnego spółki, stosuje analizę:

- a) **fundamentalną,**
- b) hybrydową,

- c) Pareto,
- d) wskaźnikową.

Analiza fundamentalna koncentruje się na badaniu czynników finansowych i niefinansowych spółek. Jej celem jest wycena spółki w średnim i długim okresie, i późniejsze sformułowanie rekomendacji dla inwestora poprzez porównanie wyceny z bieżącym kursem (obecną wartością rynkową).

43. (2 pkt) Bank centralny prowadzi ekspansywną politykę pieniężną, jeśli:

- a) obniża podatek od dochodów kapitałowych,
- b) **obniża stopę rezerw obowiązkowych**,
- c) podnosi stopę referencyjną,
- d) sprzedaje bankom komercyjnym papiery wartościowe.

Celem ekspansywnej polityki pieniężnej jest zwiększenie podaży pieniądza. Narzędziem, które bank centralny może do tego wykorzystać, jest obniżenie stopy rezerw obowiązkowych (banki komercyjne mogą więcej pieniędzy przeznaczyć na kredyty). Obniżenie podatków to narzędzie polityki fiskalnej, a nie pieniężnej. Podniesienie stóp banku centralnego (w tym referencyjnej) i sprzedaż bankom komercyjnym papierów wartościowych obniży podaż pieniądza.

44. (2 pkt) Przedsiębiorstwo, które w swojej strategii skupia się wokół jednej grupy asortymentu oraz na jednym rynku stosuje strategię:

- a) dominacji,
- b) dywersyfikacji,
- c) integracji pionowej,
- d) **penetracji**.

Strategia penetracji to strategia zwiększania sprzedaży przy zachowaniu dotychczasowego zakresu produktowego i rynkowego. Dywersyfikacja oznacza jednoczesne rozwijanie rynku i produktu. Integracja pionowa to włączanie do działalności przedsiębiorstwa innych ogniw ścieżki ekonomicznej. Dominacja to wykorzystywanie nadrzędnej pozycji wobec słabszych podmiotów.

45. (2 pkt) Obecny w Polsce wzrost cen oznacza, że mamy do czynienia z:

- a) deflacją,
- b) hiperinflacją,
- c) inflacją galopującą,
- d) **inflacją pełzająco-kroczącą**.

W zależności od wielkości stopy inflacji rozróżnia się:

- inflację pełzającą – wzrost cen na poziomie 0–5% rocznie,
- inflację kroczącą – wzrost cen w przedziale 5–10% rocznie,
- inflację galopującą – wzrost cen przekracza 10%, ale nie przekracza 100% rocznie,
- hiperinflację – zjawisko ekstremalnie dynamicznego wzrostu cen, powyżej 100% rocznie.

Obecnie (na początku grudnia 2021 roku) inflacja wg ostatnich odczytów GUS z października wynosi 6,8%.

Deflacja to spadek przeciętnych cen w gospodarce.

46. (2 pkt) Które ze stwierdzeń dotyczące rynku pracy jest prawdziwe:

- a) każdy, kto szuka pracy i nie może jej znaleźć, zaliczany jest do zasobu bezrobocia,
- b) osoby bierne zawodowo są to osoby wyłącznie w wieku przedprodukcyjnym lub poprodukcyjnym,
- c) **stopa bezrobocia to stosunek bezrobotnych do zasobów siły roboczej**,
- d) stopa przyrostu naturalnego nie ma wpływu na podaż pracy.

Jedyną poprawną odpowiedzią jest odpowiedź c, która wprost nawiązuje do definicji stopy bezrobocia. Nie każdy, kto szuka pracy jest zaliczany do grupy bezrobotnych (np. student szukający pracy na wakacje, czy też emeryt szukający dodatkowego zajęcia). Osoby bierne (nieaktywne na rynku pracy) nie muszą być wyłącznie w wieku nieprodukcyjnym (np. niepracujący renciści, niepracujący emeryci na wcześniejszych emeryturach). Przyrost naturalny wpływa na podaż pracy – im więcej nowych narodzin, tym z czasem (po latach) więcej pracowników na rynku pracy – czyli podaży pracy.

47. (2 pkt) Obecnie dla pracodawcy roczny koszt zatrudnienia w Polsce pracownika z minimalnym wynagrodzeniem na umowie o pracę (ze standardowymi składkami i uwzględnieniem PPK) mieści się w przedziale:

- <0; 30 000 zł),
- <30 000 zł; 37 000 zł),
- <37 000 zł; 44 000 zł),**
- <44 000 zł; 51 000 zł).

Rozkład kosztów dla pracodawcy zatrudniającego pracownika z minimalnym wynagrodzeniem w Polsce (2800 zł) przedstawia się następująco:

Rozliczenie roczne - umowa o pracę										
	Brutto	Ubezpieczenie			ZUS łącznie	Składki na		Koszty pracodawcy	Składka PPK	Łączny koszt wynagrodzenia
		emerytalne	rentowe	wypadkowe		Fundusz Pracy	FGŚP			
Styczeń	2 800,00	273,28	182,00	46,76	502,04	68,60	2,80	573,44	42,00	3 415,44
Luty	2 800,00	273,28	182,00	46,76	502,04	68,60	2,80	573,44	42,00	3 415,44
Marzec	2 800,00	273,28	182,00	46,76	502,04	68,60	2,80	573,44	42,00	3 415,44
Kwiecień	2 800,00	273,28	182,00	46,76	502,04	68,60	2,80	573,44	42,00	3 415,44
Maj	2 800,00	273,28	182,00	46,76	502,04	68,60	2,80	573,44	42,00	3 415,44
Czerwiec	2 800,00	273,28	182,00	46,76	502,04	68,60	2,80	573,44	42,00	3 415,44
Lipiec	2 800,00	273,28	182,00	46,76	502,04	68,60	2,80	573,44	42,00	3 415,44
Sierpień	2 800,00	273,28	182,00	46,76	502,04	68,60	2,80	573,44	42,00	3 415,44
Wrzesień	2 800,00	273,28	182,00	46,76	502,04	68,60	2,80	573,44	42,00	3 415,44
Październik	2 800,00	273,28	182,00	46,76	502,04	68,60	2,80	573,44	42,00	3 415,44
Listopad	2 800,00	273,28	182,00	46,76	502,04	68,60	2,80	573,44	42,00	3 415,44
Grudzień	2 800,00	273,28	182,00	46,76	502,04	68,60	2,80	573,44	42,00	3 415,44
	33 600,00	3 279,36	2 184,00	561,12	6 024,48	823,20	33,60	6 881,28	504,00	40 985,28

48. (2 pkt) Zastosowanie zasady Pareto w segmentacji klientów pozwoli:

- wskazać klientów, których obsługa jest opłacalna w sensie Pareto,
- wskazać klientów, którzy mogą mieć problemy z terminowym regulowaniem płatności,
- wskazać najważniejszego klienta firmy,
- wskazać ok. 20% najważniejszych klientów, dzięki którym firma uzyskuje ok. 80% przychodów.**

Zasada Pareto mówi, że 20% najważniejszych czynników pozwala generować aż 80% całkowitego rezultatu. Menedżerowie nie zawsze uświadamiają sobie tę relację i często koncentrują się na działaniach, które nie doprowadzą do znaczącego wzrostu efektywności. Oczywiście nie zawsze w praktyce relacje kształtują się idealnie w podziale 20/80. Ale analiza bardzo wielu zjawisk pozwala np. pokazać, że 25% najbardziej niezadowolonych klientów generuje 85% czasu na obsługę reklamacji, 19% najważniejszych klientów generuje 75% przychodów itd.

49. (2 pkt) Obecnie stopa referencyjna NBP wynosi:

- <0; 0,1%> ,
- (0,1%; 0,5%> ,
- (0,5%; 1%> ,
- (1%; 2,5%> .**

W dniu zawodów (2 grudnia 2021 roku) stopa referencyjna NBP wynosiła 1,25%. Dwa miesiące wcześniej, na początku października stopa referencyjna wynosiła 0,1% i była na najniższym poziomie w historii.

50. (2 pkt) Składnikiem kapitału intelektualnego nie jest:

- kapitał finansowy,**
- kapitał ludzki,
- kapitał relacyjny,

d) kapitał strukturalny.

Kapitał intelektualny przedsiębiorstwa to różnica między jego wartością rynkową i wartością księgową. W najpopularniejszym podziale do kapitału intelektualnego zalicza się kapitał ludzki (kompetencje, relacje, wartości), kapitał strukturalny (składający się z kapitału organizacyjnego – kultura organizacyjna, innowacyjność, procesy wewnętrzne oraz z kapitału relacyjnego – związanego z klientami – między innymi bazy klientów i relacje z klientami).

